

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Светлозар Петков Вацов

за дисертационния труд на *Радостина Василева Спасова*

на тема „**Управление на детската градина в електронна среда**“

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

по научната специалност 1.1. Теория и управление на образованието

Научен ръководител: проф. д-р Янка Тоцева

1. Кратки биографични данни за докторанта

Радостина Спасова е завършила Педагогика и Предучилищна и начална училищна педагогика в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Има придобита допълнителна професионална подготовка по Специална педагогика на тема Подготовка на ресурсни учители за работа с деца със СОП и втора професионалноквалификационна степен по Предучилищна педагогика.

Работила е като помощник възпитател. и детски учител в ДГ № 11 „Знаме на мира“- Перник От м. 10. 20126 г. до момента е директор на същата детска градина. Притежава добри комуникационни и управленски умения.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е на актуална, дисертабилна и значима за образованието тема. Той е с обем 176 страници, от които 158 страници са текст, 10 страници – библиография. и 8 страници - приложения

Целта на дисертацията е да се проучат и анализират ролята, възможностите, предимствата и предизвикателствата, които предоставя електронната среда за управлението на детската градина.

Трудът е структуриран в увод, три глави, заключение, библиография и приложения.

Във *въведението* са посочени актуалността на темата, обектът и предметът на разработката, формулирани са целта, задачите и хипотезите и са посочени методите на изследване.

Първа глава „*Същност и специфика на управлението на детската градина*“ представя задълбочен анализ на теоретичните основи на управлението на образователните институции, с фокус върху детските градини. Разгледани са основните теоретични рамки, моделите на управление и ролята на директора като ключова фигура в управленския процес.

В резултат на критичния анализ на съвременната научна литература е изведена необходимостта от системен, интегриран и адаптивен подход към управлението на детската градина в условията на дигитална трансформация. На тази основа е разработен теоретичен модел, който представя основните компоненти и взаимовръзки, определящи ефективността на управлението в електронна образователна среда. Моделът функционира както като аналитичен инструмент, така и като ориентир за практико-приложните изводи и препоръки в дисертационния труд. Същевременно той представлява оригинален принос към съвременния образователен мениджмънт, като предлага иновативна перспектива за адаптиране на управлението в детските градини към изискванията на дигиталната епоха

Във *втора глава „Управление на детската градина в електронна среда“* се разглеждат спецификите на управлението на детската градина в условията на дигитализация, с акцент върху трансформацията на традиционните методи към електронни форми. Анализира се влиянието на COVID-19 пандемията върху ускореното внедряване на електронни системи в детските градини и предизвикателствата, произтичащи от това, както и на процеса на въвеждане на електронни дневници в детските градини, който започва с Наредба №8 на МОН от 2016 година. Проследява се развитието на тези системи и техните възможности за подобряване на комуникацията между детската градина и родителите.

Направен е преглед на научни изследвания, които подчертават необходимостта от целенасочено развитие на дигиталните компетентности на педагогическите специалисти. Подчертава се, че развитието на дигитални компетентности трябва да бъде разглеждано като непрекъснат процес, който включва не само технически умения, но и педагогически аспекти на използването на технологиите.

Трета глава „Емпирично изследване на управлението на детската градина в електронна среда“ описва организацията на емпиричното изследване и анализира получените данни. Представените резултати и тяхната интерпретация позволяват критична оценка на текущото състояние и очертават възможности за усъвършенстване на управлението чрез по-ефективно използване на дигитални ресурси, повишаване на комуникационната свързаност и развитие на професионалните компетентности на участниците в управленския процес.

В *заключението* се посочва, че проведеното изследване потвърждава значимостта и актуалността на разглежданата тема и се правят изводи, които са подходящо обобщение на резултатите от дисертационния труд.

Библиографията включва 120 публикации, от които 104 на български и 16 на английски език. Литературният обзор показва задълбоченото и прецизно познаване на изследваната проблематика от автора.

3. Научни приноси на дисертацията

Приемам приносите, описани в автореферата, а именно:

1. Приноси на научно-теоретично равнище:

- Разширяване на теоретичната рамка за електронно управление чрез анализ на неговите специфики в контекста на детските градини.

- Идентифициране на основните бариери и възможности за дигитализация в предучилищното образование.

- Разграничаване на основните характеристики на управлението в предучилищното образование от училищното образование чрез обособяване на специфичните дейности, структури и участници.

- Създаване и концептуализиране на теоретичен модел за електронно управление в предучилищното образование, включващ четири взаимосвързани компонента: организационни процеси, информационни технологии, комуникация и човешки фактор

2. Приноси на методологическо равнище:

- Разработване на концепции за дигитален мениджмънт, които да отразяват специфичните изисквания на предучилищното образование.

- Формулиране на стратегически препоръки за подобряване на електронното управление в детските градини.

- Разработване на авторски изследователски инструменти за проучване на нагласите и потребностите на директори, учители и родители.

3. Приноси на практико-приложно равнище:

- Изработване на модели за успешно внедряване на електронни системи, включително насоки за обучение и техническа поддръжка.

- Предложени са нови подходи за подобряване на взаимодействието между основните заинтересовани страни-педагогическия персонал, родителите и администрацията при дигитализацията на комуникационните канали.

Изследването може да бъде полезно за оптимизиране на процеса на управление на детската градина.. Приложимостта на получените резултати и приноси е безспорна.

Те ще представляват интерес и ще са полезни на всички работещи в областта на предучилищното образование.

4. Преценка на публикациите по дисертационния труд

По темата на дисертационния труд приемам 8 от посочените в автореферата 10 публикации. Те дават ясна представа за получените резултати и осигуряват необходимата публичност на научните приноси и авторските претенции, като по обем и съдържание отговарят на минималните национални критерии за присъждане на образователната и научна степен „доктор”.

5. Автореферат

Авторефератът е на 52 страници и съдържа основните резултати, получени в дисертационния труд. Той отразява достатъчно пълно неговото съдържание и основните приноси на дисертанта. Авторефератът дава необходимата представа за изследваните проблеми и получените резултати.

6. Критични бележки и препоръки

Нямам критични бележки към представения труд. Въпросът ми към докторанта е: „Кой, според Вас, е най-важният елемент в предлагания модел за управление на детската градина?”

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд показва, че докторантът Радостина Спасова притежава задълбочени теоретични знания по научната специалност *Теория и управление на образованието*, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване. Той съдържа научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски”.

Поради гореизложеното, давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор”** на Радостина Василева Спасова в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление 1.1. Теория и управление на образованието.

14. 07. 2025 г.

Член на научното жури:

/проф. д-р Светлозар Вацов/

STATEMENT

by **Prof. Svetlozar Petkov Vatsov, PhD**

on the dissertation of *Radostina Vasileva Spasova*

defending the education and scientific degree "Doctor PhD", in the Field of Higher Education

1. Pedagogical Studies, Professional field 1.1. Theory and Management in Education

Dissertation topic **“Kindergarten management in an electronic environment”**

Scientific leader: Prof. Yanka Totseva, PhD

1. Brief Biographical Data for the Candidate

Radostina Spasova graduated in *Pedagogy and Preschool* and *Primary School Pedagogy* at Sofia University "St. Kliment Ohridski". She has acquired additional professional training in Special Pedagogy on the topic of Preparation of Resource Teachers for Working with Children with Special Needs and a second professional qualification degree in Preschool Pedagogy.

She worked as an assistant educator and a kindergarten teacher in Kindergarten No. 11 "Zname na mira" – Pernik. From October 2012 to the present, she is the director of the same kindergarten. She has good communication and management skills.

2. General Description of the Materials Presented

The subject of the dissertation is modern, appropriate for that type of work and relevant to education. The volume of the dissertation is 176 standard pages, 158 of which are text, 10 are bibliographies and 8 are applications.

The aim of the dissertation is to study and analyze the role, opportunities, advantages and challenges that the electronic environment provides for kindergarten management.

The work is organized in an introduction, three chapters, references and applications.

The introduction to the dissertation states the object, the subject, the aim and the tasks of the work, it formulates the hypothesis and specifies the method of the research.

The first chapter *"Essence and Specificity of Kindergarten Management"* presents an in-depth analysis of the theoretical foundations of the management of educational institutions, with a focus on kindergartens. The main theoretical frameworks, management models and the role of the director as a key figure in the management process are examined. As a result of the critical analysis of modern scientific literature, the need for a systematic, integrated and adaptive approach to kindergarten management in the conditions of digital transformation has been deduced. On this basis, a theoretical

model has been developed that presents the main components and interrelationships determining the effectiveness of management in an electronic educational environment. The model functions both as an analytical tool and as a reference for the practical and applied conclusions and recommendations in the dissertation work. At the same time, it represents an original contribution to modern educational management, offering an innovative perspective for adapting kindergarten management to the requirements of the digital age

The second chapter, "*Kindergarten Management in an Electronic Environment*," examines the specifics of kindergarten management in the context of digitalization, with an emphasis on the transformation of traditional methods to electronic forms. The impact of the COVID-19 pandemic on the accelerated implementation of electronic systems in kindergartens and the challenges arising from this is analyzed, as well as the process of introducing electronic diaries in kindergartens, which began with Regulation No. 8 of the Ministry of Education and Science of 2016. The development of these systems and their capabilities for improving communication between kindergartens and parents is monitored.

A review of scientific research is conducted that emphasizes the need for targeted development of digital competencies of pedagogical specialists. It is emphasized that the development of digital competencies should be considered as a continuous process that includes not only technical skills, but also pedagogical aspects of the use of technologies.

Chapter Three "*Empirical Study of Kindergarten Management in an Electronic Environment*" describes the organization of the empirical study and analyzes the data obtained. The presented results and their interpretation allow for a critical assessment of the current state and outline opportunities for improving management through more effective use of digital resources, increasing communication connectivity, and developing the professional competencies of participants in the management process.

The conclusion states that the research conducted confirms the significance and relevance of the topic under consideration and draws conclusions that are an appropriate summary of the results of the dissertation.

The bibliography includes 120 publications, of which 104 are in Bulgarian and 16 in English. The literature review shows the author's in-depth and precise knowledge of the researched issues.

3. Scientific Contributions of the Dissertation

I accept the contributions described in abstract of the dissertation, to wit:

- Expanding the theoretical framework for e-governance by analyzing its specificities in the context of kindergartens.
- Identifying the main barriers and opportunities for digitalization in preschool education.

- Distinguishing the main characteristics of management in preschool education from school education by distinguishing the specific activities, structures and participants.

- Creating and conceptualizing a theoretical model for e-governance in preschool education, including four interrelated components: organizational processes, information technology, communication and human factor

2. Contributions at the methodological level:

- Developing concepts for digital management that reflect the specific requirements of preschool education.

- Formulating strategic recommendations for improving e-governance in kindergartens.

- Developing original research tools for studying the attitudes and needs of directors, teachers and parents.

3. Contributions at the practical-applied level:

- Development of models for successful implementation of electronic systems, including guidelines for training and technical support.

- New approaches are proposed to improve the interaction between the main stakeholders-pedagogical staff, parents and administration in the digitalization of communication channels.

The survey could be useful in optimizing the management of the kindergarten. The applicability of results thereof and contribution are out of question. They will be of interest and will bring benefits to all active in preschool education.

4. Assessment of the Publications in the Dissertation thesis

On the topic of the dissertation work, I accept 8 of the 10 publications indicated in the Author's Summary. They give a clear picture of the results thereof and provide appropriate publicity to scientific contributions and claims of the author, by strength and volume they satisfy the minimum national standards for the award of a doctoral degree.

5. Author's Summary

The volume of the author's summary is 52 standard pages and contains the main findings of the referred study. It reflects sufficiently complete its content and the key contributions of doctoral candidate. Author's summary gives the necessary view of the issues being examined and results which have been obtained.

6. Critical Remarks and Recommendations

I do not have any critical remarks to the presented work. My question to the doctoral student is: "What, in your opinion, is the most important element in the proposed kindergarten management model?"

CONCLUSION

The dissertation shows that the doctoral candidate Radostina Spasova has an in-depth theoretical knowledge of scientific field *Theory and management of education* by demonstrating qualities and skills in separate conducting scientific research. It contains the scientific and scientific and applied results that represent original contribution in science and satisfy the requirement of The Academic Staff Development Act in The Republic of Bulgaria /ASDARB/, the Implementing Rules of the ASDARB and the Rules of The Academic Staff Development Act in SWU “Neofit Rilski”.

In view of the above, I give a positive vote of conducted research and I recommend to the Scientific Jury to propose awarding Radostina Vasileva Spasova with the education and scientific degree “Doctor” in the Field of higher education 1. Pedagogical Studies, Professional field 1.1. Theory and Management in Education.

14.07.2025

Member of the Scientific Jury:

/Prof. Dr. Svetlozar Vatsov/